

Temel Hak ve Hürriyetlere İlişkin Pratik Çalışma

Olay 1: “Toplantı ve gösteri yürüyüşlerinde yakalamayı gerektiren durumlarda ve gösteriye katılanların kendi tutumundan dolayı fiziksel güce başvurmak mümkündür. Ancak bu durumda dahi bu tür bir güce sadece kaçınılmaz hâllerde ve orantılı olmak koşuluyla başvurulabilir

Toplumsal olaylara kolluk görevlilerinin müdahalesi sırasında ortaya çıkan panik ve kargaşada, bu olaylara katılan ancak müdahale edilmesi gerekmeyen veya katılmayıp olayın meydana geldiği yerin ya da müdahale alanının yakınında bulunan kişilerin de müdahaleden etkilenmesi olasıdır. Bu durumda kolluk görevlilerinin kontrollü hareket etmesi ve müdahaleyi gerektiren durumu yaratan kişiler dışındakilerin müdahaleden etkilenmemesi için gerekli tedbirleri alması beklenir (Melih Dalbudak, B. No: 2016/16050, 13/2/2020, §89- 90).”

1. Yukarıda alıntılanan Anayasa Mahkemesi kararında, temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılmasına ilişkin hangi ölçütten bahsedilmektedir? Bu ölçütün unsurlarını da sayarak açıklayınız.

2. OHAL ilan edilmiş olsaydı bu ölçüt yine de temel hak ve özgürlükleri sınırlandırmada bir sebep olarak değerlendirilir miydi?

Olay 2: 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanun'un itiraz konusu kuralı da içeren 8. maddesinin (A) fıkrasının (3) numaralı bendi şu şekilde düzenlenmiştir:

“Taşınmaz malların turizm amaçlı kullanımı:

Madde 8-A. *Kültür ve turizm koruma ve gelişim bölgelerinde ve turizm merkezlerinde Bakanlığın talebi üzerine, imar planları yapılmış ve turizme ayrılmış yerlerdeki taşınmaz mallardan;*

....

(3) Diğer gerçek ve tüzelkişiler ile vakıflara ait olup turizm işletmesi belgesine sahip olmayanlar, Bakanlıkça kamulaştırılarak, Hazine adına tapuya tescil ve tescil tarihinden başlayarak en geç 1 ay içinde Bakanlığa tahsis edilir. Uyuşmazlıklarda dava ve takipler kamulaştırma kararına değil, bedeline ilişkin olarak yürütülür ve

sonuçlandırılır. Uyuşmazlıkların çözümlenmemiş olması, arazinin turizm amaçlı kullanıma tahsisine engel sayılmaz.

...”

3. Anayasamızda yer alan temel hak ve hürriyetlerin sınırlandırılması bağlamında 2634 sayılı kanunun anayasaya uygunluğunu değerlendiriniz.

4. 1982 Anayasasına göre temel hak ve hürriyetler kaç sınıfa ayrılmıştır? Haklar arasındaki bu sınıflandırmanın hukuk pratiğinde bir sonucu var mıdır?

Olay 3:

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası:

“Madde 23 – Herkes, yerleşme ve seyahat hürriyetine sahiptir. Yerleşme hürriyeti, suç işlenmesini önlemek, sosyal ve ekonomik gelişmeyi sağlamak, sağlıklı ve düzenli kentleşmeyi gerçekleştirmek ve kamu mallarını korumak;

Seyahat hürriyeti, suç soruşturma ve kovuşturması sebebiyle ve suç işlenmesini önlemek;

Amaçlarıyla kanunla sınırlanabilir. (Değişik fıkra: 7/5/2010-5982/3 md.)

Vatandaşın yurt dışına çıkma hürriyeti, ancak suç soruşturması veya kovuşturması sebebiyle hâkim kararına bağlı olarak sınırlanabilir.

Vatandaş sınır dışı edilemez ve yurda girme hakkından yoksun bırakılamaz.”

20 Mart 2020 Tarihli Corona Virüsünün Önlenmesi hakkındaki Kanun:

“Madde 9 - .... Salgın hastalıkların yayılmasının engellenmesi amacıyla, Corona hasta sayısının 8000 vakaya ulaştığı şehirlerde, Valilikler karantina ilan ederek şehirden çıkışların yasaklanmasına karar verebilirler.”

5. Sınırlandırmanın sebebe bağlılık ilkesi ne anlama gelmektedir?

6. Yukarıda yer verilen kanun maddesinin temel hak ve hürriyetlerin sınırlandırılmasında kullanılan sebebe bağlılık ilkesi bağlamında Anayasaya uygunluğunu değerlendiriniz.

Olay 4:

AİHM VONA v. MACARİSTAN KARARI:

“Bir siyasi partinin, Sözleşmenin 11. maddesinde ve ayrıca 9. ve 10. maddelerinde yer alan haklarını ileri sürerek, pratikte Sözleşmede belirtilen hak ve özgürlükleri yok etmeyi amaçlayan ve böylece demokrasinin yıkımına yol açacak faaliyetlerde bulunma hakkını elde etmeye çalışması olasılığı göz ardı edilemez (bkz. Komünist Parti (KPD) - Almanya , no. 250/57 , 20 Temmuz 1957 tarihli Komisyon kararı, Yıllık 1, s. 222). Sözleşme ile demokrasi arasındaki çok açık bağlantı göz önüne alındığında, hiç kimsenin demokratik bir toplumun ideallerini ve değerlerini zayıflatmak veya yok etmek için Sözleşme hükümlerine dayanmasına izin verilmemelidir. Çoğulculuk ve demokrasi, bireylerin veya birey gruplarının çeşitli tavizler vermesini gerektiren bir uzlaşmaya dayanır; bu kişiler bazen ülkenin genel istikrarını garanti altına almak için sahip oldukları bazı özgürlükleri sınırlamayı kabul etmek zorundadırlar (bkz., kıyasen , Petersen v. Almanya (karar), no. 39793/98 , AİHM 2001-XII). Bu bağlamda Mahkeme, siyasi partiler şeklinde örgütlenmiş totaliter hareketlerin, demokratik rejim altında refah içinde yaşadktan sonra demokrasiyi ortadan kaldırmasının hiç de olasılık dışı olmadığını düşünmektedir; zira modern Avrupa tarihinde bunun örnekleri mevcuttur.”

7. Yukarıda yer verilen Mahkeme kararı, anlam bakımından Anayasamızda yer alan temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılması hükümlerinden hangisine karşılık gelmektedir?

8. Bahsi geçen hüküm, Anayasamızın başka hangi maddelerinde kendisine yer bulmuştur tespit ediniz.